

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗДІЙСНЕННЯ СУДОВОГО КОНТРОЛЮ ПІД ЧАС РОЗГЛЯДУ СЛІДЧИМ СУДДЕЮ СКАРГИ НА БЕЗДІЯЛЬНІСТЬ СЛІДЧОГО, ПРОКУРОРА ПРИ ВИКОНАННІ ВИМОГ СТ. 214 КПК УКРАЇНИ

PROBLEM ISSUES OF PERFORMANCE OF JUDICIAL CONTROL DURING CONSIDERATION BY THE INVESTIGATIVE JUDGE OF THE COMPLAINT ON INACTIVITY'S INACTION, PROSECUTOR'S PROSECUTOR'S OFFICE 214 OF THE CRIMINAL PROCEDURE CODE OF UKRAINE

Шаренко С.Л., к.ю.н, доцент, заслужений юрист України,
доцент кафедри кримінального процесу
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
суддя, голова
Київський районний суд м. Харкова
тренер
Національна школа суддів України

У статті досліджено повноваження слідчого судді в процесі вирішення скарги на бездіяльність слідчого, прокурора, що полягає в невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань. Погляд на це питання крізь призму дослідження компетенції слідчого судді зобов'язує визначитися із тим, чи входить (чи має входити) до повноважень слідчого судді аналіз змісту заяви чи повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення на предмет наявності в ньому ознак такого правопорушення чи внесення в ЄРДР будь-якої заяви, яка названа заявником заявою про вчинене кримінальне правопорушення, є імперативною вимогою законодавця. Дослідження судової практики вказує на наявність діаметрально протилежних підходів до вирішення цих питань. Недостатність правових знань у значній частині населення та переконання в тому, що кримінальна юстиція – це найдієвіший спосіб вирішення будь-яких питань, призводить як до несвідомого, так і до свідомого звернення осіб до правоохоронних органів із заявами, які містять вимогу внести до ЄРДР інформацію про події, що не мають жодного стосунку до кримінального права. Своєю чергою автоматичне внесення такого роду «заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення» до ЄРДР призводить до перевантаження слідчих і прокурорів, які змушені шляхом проведення слідчих дій перевіряти інформацію про подію, яка априорі не має нічого спільного із кримінальним правопорушенням. Крім того, після проведення необхідної кількості слідчих дій та винесення рішення про закриття кримінального провадження у зв'язку з відсутністю події або складу кримінального правопорушення, заявник, як правило, ініціює процедуру оскарження постанови про закриття кримінального провадження до слідчого судді, а ухвали слідчого судді про відмову в задоволенні скарги на постанову про закриття кримінального провадження – до апеляційного суду. Отже, в цьому контексті виникає риторичне запитання: чи варто в умовах загального перенавантаження правоохоронної та судової систем витратити людські й часові ресурси на вивчення фактів і подій, щодо яких очевидно є необхідність розгляду в іншому (не кримінальному процесуальному) порядку?

Крім того, внесення до ЄРДР інформації про очевидно некримінальні події не лише «відтягує» на себе ресурси, які мали б бути спрямовані на розслідування діянь, що є дійсно суспільно небезпечними, а й створює підґрунтя для корупційних практик. Автор зазначає, що «автоматизація» кримінальних процесуальних процедур має застосовуватися там, де питання не потребує інтелектуального осмислення фахівцями в галузі кримінального процесуального права. Системне сприйняття кримінального процесуального закону дає змогу стверджувати, що КПК не відніс внесення інформації до ЄРДР до автоматичних процедур, крім того, закріпив не лише вирішення, а й контроль цього питання за відповідними учасниками кримінального процесу. У цьому контексті нині, по суті, є триступенева процедура. Так, на першому етапі рішення приймається слідчим, керівником органу досудового розслідування, прокурором, надалі в разі невнесення інформації до ЄРДР питання переходить під судовий контроль слідчого судді, рішення якого своєю чергою також не є остаточним, оскільки нині вже може бути оскаржено до апеляційного суду. З огляду на таку складну й багатоступеневу законодавчу конструкцію вирішення питання про внесення або невнесення інформації до ЄРДР, досить сумнівно виглядає позиція, відповідно до якої задіяні учасники не мають оцінювати зміст заяви чи повідомлення на предмет наявності ознак кримінального правопорушення, оскільки в такому разі суб'єкти кримінального процесу на всіх названих рівнях по суті перетворюються на «процесуальних статистів».

Автор доходить висновку, що предметом оцінки слідчого судді під час розгляду скарги на бездіяльність слідчого, прокурора, яка полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР, є не тільки дотримання вимог кримінального процесуального закону України щодо порядку ініціювання початку кримінального провадження, а й зміст заяви чи повідомлення про кримінальне правопорушення на предмет наявності в ньому відомостей, що свідчать про ознаки саме такого виду правопорушень.

Ключові слова: повноваження слідчого судді, скарга, бездіяльність слідчого, прокурора, заява чи повідомлення про кримінальне правопорушення, початок досудового розслідування, внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань, компетенція слідчого судді.

The article examined the powers of the investigating judge when deciding a complaint about the inaction of the investigator, the prosecutor, which consists in the non-entry of information about a criminal offense into the Unified Register of Pre-Trial Investigations. The view on this issue through the prism of researching the competence of the investigating judge obliges to determine whether (or should be included) in the powers of the investigating judge to analyze the content of the application or report on the committed criminal offense for the presence of signs of such offense or the introduction of any application in the Unified Register of any application, which is called by the applicant's application for a criminal offense, is an imperative requirement of the legislator. The study of judicial practice indicates that there are diametrically opposed approaches to solving these issues. Lack of legal knowledge in a large part of the population and the belief that criminal justice is the most effective way to solve any issues, leads to both unconscious and deliberate appeal of persons to law enforcement agencies with statements that contain a requirement to enter into the Unified Register of information about events that have no relation to criminal law. In turn, the automatic introduction of such "statements and reports of criminal offenses" to the Unified Register leads to overload of investigators and prosecutors, who are forced by conducting investigative actions to check information about the event, which a priori has nothing to do with criminal offense. Moreover, after carrying out the necessary number of investigative actions and deciding to close the criminal proceedings due to the absence of an event or the composition of a criminal offence, the applicant usually initiates the procedure of appealing the decision to close the criminal proceedings to the investigating judge, and the rulings of the investigating judge on refusal to satisfy the complaint against the decision to close the criminal proceedings – to the court of appeal. Therefore, in this context, there is a rhetorical question: should in the conditions of general overload of law enforcement and judicial systems waste human and time resources to study the facts and events in which the need for consideration in another (not criminal procedural) manner is obvious?

In addition, the introduction of information about obviously non-criminal events to the Unified Register not only "pulls back" resources that should have been directed to investigate actions that are really socially dangerous, but also creates the basis for corrupt practices. The author notes that the "automation" of criminal procedural procedures should be used where the issue does not require intellectual comprehension by specialists in the field of criminal procedural law. The systematic perception of the criminal procedural law makes it possible to argue that the CPC did not take the information to the Unified Register of Administrative Procedures to automatic procedures, moreover, it fixed not only the resolution, but also the control of this issue under the relevant participants of the criminal process. In this context, today there is essentially a three-stage procedure. Thus, at the first stage of the decision is taken by the investigator, the head of the pre-trial investigation body, the prosecutor, in the future in case of non-introduction of information to the Unified Register of Issues comes under the judicial control of the investigating judge, whose decision, in turn, is also not final, since today it can already be appealed to the court of appeal. Taking into account such a complex and multi-stage legislative structure of resolving the issue of entering or failing to enter information into the Unified Register, the position according to which the participants involved should not evaluate the content of the application or notification for signs of criminal offense, since in this case the subjects of the criminal process at all these levels essentially turn into "procedural vents".

The author concludes that the subject of the evaluation of the investigating judge during the consideration of the complaint about the inaction of the investigator, prosecutor, which consists in the failure to enter information about a criminal offense to the Unified Register, is not only compliance with the requirements of the criminal procedural law of Ukraine regarding the procedure for initiating the beginning of criminal proceedings, but also the content of the application or notification of a criminal offense for the presence of information in it, indicating the signs of this type of offense.

Key words: powers of the investigating judge, complaint, inaction of the investigator, prosecutor, application or notification of a criminal offence, beginning of pre-trial investigation, entering information into the Unified Register of Pre-Trial Investigations, competence of the investigating judge.

Постановка проблеми. Дослідження повноважень слідчого судді у процесі вирішення скарги на бездіяльність слідчого, прокурора, що полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань (далі – ЄРДР) є актуальним з огляду на те, що питому вагу в структурі всіх оскаржень до слідчого судді займають скарги на допущення бездіяльності слідчого, прокурора саме такого виду. Здебільшого це пояснюється не «приховуванням злочинів» (на відміну від ситуації, яка була притаманна за дії КПК України в редакції 1960 року), а неоднаковим розумінням вимог статті 214 КПК України слідчими, прокурорами та слідчими суддями. Своєю чергою погляд на це питання через призму дослідження компетенції слідчого судді зобов'язує визначитися із тим, чи входить (чи має входити) до повноважень слідчого судді аналіз змісту заяви, чи повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення на предмет наявності в ньому ознак такого правопорушення чи внесення в ЄРДР будь-якої заяви, яка названа заявником заявою про вчинене кримінальне правопорушення, є імперативною вимогою законодавця. Дослідження судової практики в цьому її сегменті вказує на наявність діаметрально протилежних підходів до вирішення цих питань, що й зумовлює необхідність звернення до їх аналізу на доктринальному рівні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науці кримінального процесу проблематика діяльності слідчого судді, зокрема, стосовно розгляду скарг на рішення, дії чи бездіяльність слідчого і прокурора ґрунтовно розглянута в наукових працях І.В. Гловок, В.Т. Нора, Д.І. Камчатної, Д.Є. Крикливець, А.Р. Тумаянц, В.І. Фаринника, Л.В. Удалової, О.Г. Шило та багатьох інших вчених. Зокрема, зазначені науковці приділили увагу дослідженню предмета оскарження під час досудового розслідування, нормативної моделі процедури розгляду слідчим суддею скарг, вимог до рішень слідчого судді, ухвалених за результатами розгляду скарги, а також їх оскарження в апеляційному порядку. Проблема ж оскарження бездіяльності слідчого, прокурора, що полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань поки що не отримала гідної наукової розробки та обґрунтованого однозначного вирішення, про що свідчить не тільки відсутність єдності в практиці слідчих суддів, а й чисельні законопроектні пропозиції, спрямовані на удосконалення чинного законодавства України в цій частині, а деякі з них – і на його трансформацію та зміну основної ідеї законодавця, яка закладена в чинній нормативній моделі початку досудового розслідування, що полягає у виключенні перевірочних дій до вирішення цього питання.

Мета статті – виявити проблеми правозастосування в процесі здійснення судового контролю під час розгляду слідчим суддею скарги на бездіяльність слідчого, про-

курора, що полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань, та запропонувати науково обґрунтовані шляхи їх подолання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз судової статистики свідчить про те, що однією з найчисленніших категорій скарг під час досудового розслідування є саме скарги на бездіяльність слідчого, прокурора, яка полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР після отримання заяви чи повідомлення про кримінальне правопорушення. Своєю чергою погляд на це питання крізь призму дослідження компетенції слідчого судді зобов'язує визначитися з тим, чи входить (чи має входити) до повноважень слідчого судді аналіз змісту заяви чи повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення на предмет наявності у ньому ознак такого правопорушення.

Відразу зазначимо, що актуальності цьому питанню надає те, що нині судова практика йде двома діаметрально протилежними шляхами. Так, одні слідчі судді взагалі не аналізують зміст поданих у порядку ст. 214 КПК заяв або повідомлень про вчинення кримінального правопорушення і розцінюють сам факт такого звернення особи до правоохоронних органів як достатню юридичну підставу для внесення інформації до ЄРДР. Наприклад, ухвалою слідчого судді Дарницького районного суду м. Києва від 02.07.2020 р. задоволено скаргу ОСОБИ 1 на бездіяльність прокурора щодо невнесення відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР. Вказаною ухвалою слідчий суддя зобов'язав прокурора Київської місцевої прокуратури № 2 внести до ЄРДР відомості за заявою ОСОБИ 1 від 18.05.2020 р. про кримінальне правопорушення. Задовольняючи скаргу, слідчий суддя виходив із того, що згідно зі ст. 214 КПК слідчий, прокурор, детектив зобов'язаний не пізніше 24 годин після подання заяви про вчинення кримінального правопорушення внести відповідні відомості до ЄРДР та розпочати розслідування. Оскільки прокурор на час розгляду скарги не надав відомостей про внесення повідомлення ОСОБИ 1 до ЄРДР, слідчий суддя зобов'язав прокурора вчинити зазначені дії (справа № 753/8120/20) [1].

Іншим прикладом може бути ухвала слідчого судді Київського районного суду м. Харкова, який зобов'язав начальника СВ Київського ВП ГУНП у Харківській області внести відомості до ЄРДР за заявою К. та розпочати досудове розслідування, оскільки із заяви вбачалися ознаки кримінального правопорушення [2].

Водночас непоодинокими є й випадки, коли слідчі судді відмовляють у задоволенні скарги на бездіяльність, яка полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР, з огляду на те, що заява або повідомлення особи про вчинення кримінального правопорушення не містить необхідних ознак такого правопору-

шення. Так, наприклад, слідчий суддя Червонозаводського районного суду м. Харкова відмовив у задоволенні такої скарги, мотивувавши своє рішення таким чином: «Заявник звернувся до прокуратури Харківської області із заявою щодо скоєння, на його думку, кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 387 КК України слідчим Головного управління НП в Харківській області та просив зареєструвати в ЄРДР кримінальне провадження. У контексті статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод суд покликаний вбачати, що приховано за зовнішньою стороною справи, та досліджувати реалії розглядуваної справи («Девеер проти Бельгії» від 27 лютого 1980 р.). Положення ч. 1 ст. 214 КПК України зобов'язують слідчого, прокурора невідкладно, але не пізніше 24 годин внести відповідні відомості до ЄРДР після подання заяви, повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення. При цьому відповідно до ст.ст. 2, 214 КПК України в заяві про вчинення злочину мають бути зазначені об'єктивні дані, які свідчать про ознаки злочину. Варто констатувати відсутність у заяві Особа 2 обставин, що могли б свідчити про вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 387 КК України. За вказаних обставин скарга задоволенню не підлягає» [3]. З ухвали слідчого судді Київського районного суду м. Харкова, якою відмовлено в задоволенні скарги голови громадського об'єднання на бездіяльність уповноваженої особи Управління Служби безпеки України в Харківській області, що полягає в невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР, видається, що це рішення ухвалене на тій підставі, що заява не містить відомостей, які б вказували на наявність у діях будь-яких осіб ознак складу кримінального правопорушення, як це передбачено ст. 11 КК України та ч. 1 розділу 2 Положення про порядок ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань. Слідчим суддею зазначено, що відмова в задоволенні скарги не позбавляє заявника права в разі встановлення ознак кримінального правопорушення звернутися з належно оформленою заявою до відповідного правоохоронного органу, до компетенції якого належить розслідування виявленого злочину [4].

Зрозуміло, що така полярність підходів слідчих суддів не могла не привернути увагу вищих судових інстанцій. Отже, ще в 2017 р. ВССУ висловив свою позицію із цього питання у відповідному узагальненні практики, зазначивши: «Варто зважати на те, що КПК дійсно передбачає внесення до ЄРДР інформації на підставі заяв та повідомлень про кримінальне правопорушення, а не будь-яких заяв, які надходять до органів досудового розслідування при здійсненні ними своїх повноважень. Разом із тим варто враховувати, що на цьому етапі розвитку правових відносин стосовно ймовірного вчинення діяння, відповідальність за яке встановлена КК, замало об'єктивних відомостей навіть для попередньої констатації наявності або відсутності ознак складу злочину. <...> З наведених підстав обгрунтованою є практика слідчих суддів, які визнають протиправною бездіяльність слідчих та прокурорів із невнесення відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР, якщо заява, яка, на думку особи, що її подала, містила відомості про кримінальне правопорушення. <...> Якщо зі звернення особи вбачається, що вона порушує перед органом досудового розслідування питання про вчинення кримінального правопорушення, ініціюючи здійснення ним дій, визначених КПК, то навіть за умови, що результати аналізу наведених особою відомостей свідчать про відсутність ознак складу злочину, такі відомості мають бути внесені до ЄРДР із подальшим закриттям кримінального провадження відповідно до ст. 284 КПК. <...> Таким чином, із метою належного дотримання процесуальних вимог щодо розгляду скарг на бездіяльність слідчого, прокурора, яка полягає в невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР після отримання

заяви чи повідомлення про кримінальне правопорушення, слідчим суддям необхідно зважати на те, що такі вимоги не передбачають здійснення оцінки обгрунтованості заяви чи повідомлення про кримінальне правопорушення, а передбачають лише обов'язок уповноважених органів здійснити фіксацію наданих особою відомостей про кримінальне правопорушення, які вона надає усвідомлено для реалізації відповідними органами завдань кримінального провадження» [5].

Вищенаведена позиція ВССУ, будучи доволі аргументованою та підкріпленою авторитетом вищої (на той час) судової інстанції, все ж не змогла розставити усі крапки над «і». Отже, біполярність у судових підходах зберігається і нині. Отже, питання й досі зберігає актуальність для наукового осмислення.

Висловлюючи власне бачення щодо розглядуваної ситуації, спираючись на досвід роботи автора цих строк у системі кримінального судочинства загалом та на посаді слідчого судді зокрема, візьмемо на себе сміливість не погодитися із підходом, закладеним у 2017 р. ВССУ, та висловитися на підтримку практики слідчих суддів, які приймають рішення щодо такого роду скарг на підставі власної оцінки змісту заяви або повідомлення на предмет наявності інформації щодо ознак кримінального правопорушення. Доцільність такого підходу вбачається відразу в кількох напрямках.

По-перше, у відомостях, зазначених у заяві, мають міститися достатні дані, які б свідчили про наявність ознак кримінального правопорушення, що охоплюються поняттям злочину, визначеного ст. 11 КК України. Відповідно до роз'яснень Комітету з питань забезпечення правоохоронної діяльності Верховної Ради України від 08.09.2014 р. № 0420/10-1989 «Щодо надання роз'яснення про застосування положень законів України», ч. 1 ст. 214 КПК України передбачено, що слідчий, прокурор зобов'язані внести відомості до ЄРДР та розпочати розслідування за заявою, повідомленням саме «про вчинене кримінальне правопорушення». Зазначене зобов'язує слідчого, прокурора здійснити аналіз заяви на наявність у ній інформацію про наявність чи відсутність події злочину чи кримінального правопорушення.

Крім того, аналізуючи це питання, необхідно враховувати, що окремі норми Кримінального кодексу України є бланкетними, тобто такими, що відсилають до інших законів, нормативних актів (інструкцій, статутів, положень, наказів, правил тощо). Бланкетна диспозиція лише називає сам склад злочину, а для визначення ознак такого злочину необхідно звернутися до норм інших галузей права або інших підзаконних актів (наприклад, ст. 212 «Ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів)», ст. 286 «Порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами», ст. 421 «Порушення статутних правил внутрішньої служби», ст. 435 «Незаконне використання символіки Червоного Хреста, Червоного Півмісяця, Червоного Кристала та зловживання нею» КК України).

Так, зокрема, ст. 212 КК України передбачає встановлення факту порушення конкретної податкової норми, внаслідок чого відбулась несплата податків. Водночас встановлення факту порушення податкового законодавства, так само як і фактичного ненадходження внаслідок цього коштів до бюджетів (цільових фондів) на суму понад 3 153 000 грн (з 01.01.2020 р.), відбувається за спеціальною законодавчою процедурою, тобто шляхом проведення податкової перевірки, що визначено главою 8 Податкового кодексу України, за результатами якої складаються визначені кодексом документи: акт перевірки (в разі встановлення порушень податкового законодавства) та довідка (в разі відсутності порушень податкового законодавства) [ст. 86 ПКУ]. Таким чином, для цілей застосування ст. 214 КПК України, основним джерелом встановлення

обставин, що можуть свідчити про несплату податків внаслідок вчинення податкового правопорушення, може бути лише акт перевірки (ст. 86 ПКУ), складений за результатами проведеної податкової перевірки, види якої визначені Податковим кодексом України (глава 8). Отже, в цих випадках констатувати наявність ознак кримінального правопорушення без здійснення певних дій, спрямованих на його встановлення, взагалі неможливо.

Судовій практиці також відомі скарги на бездіяльність слідчих, яка полягає у невнесенні відомостей до ЄРДР за заявою про вчинення кримінального правопорушення з визначенням конкретної правової кваліфікації в кримінальному провадженні, що вже є предметом досудового розслідування. Так, до Київського районного суду м. Харкова звернувся гр. Л., який просив встановити факт порушення норм чинного законодавства в діях слідчого СУ ДФС у Харківській області, яке полягає у невнесенні відомостей заяви в порядку ст. 214 КПК про вчинення директором підприємства кримінального правопорушення, передбаченого ст. 366 КК України. Слідчий заперечував проти задоволення скарги та зазначив, що, відповідно до ст. 216 КПК України, слідчі органи, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства, здійснюють досудове розслідування злочину, передбаченого ст. 366 КК України, в разі його виявлення під час розслідування іншого кримінального правопорушення, передбаченого ст.ст. 204, 205-1, 212, 212-1, 216, 218-1, 219 КК України. Оскільки на момент звернення гр. Л. кримінальне провадження за ст. 219 КК України було вже закрито, правових підстав для внесення відомостей в ЄРДР немає. Слідчий суддя Київського районного суду м. Харкова, а згодом колегія суддів судової палати з розгляду кримінальних справ Харківського апеляційного суду дійшли висновку, що внесення відомостей слідчим органом, який здійснює контроль за додержанням податкового законодавства, до ЄРДР за ознаками вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ст.366 КК України, можливе лише під час здійснення досудового розслідування кримінальних правопорушень, передбачених ст.ст. 204, 205-1, 212, 212-1, 216, 218-1, 219 КК України [6].

По-друге, з одного боку, недостатність правових знань у значній частині населення, а з іншого – переконання в тому, що кримінальна юстиція – це найдієвіший спосіб вирішення будь-яких питань, призводить як до несвідомого, так і до свідомого звернення осіб до правоохоронних органів із заявами, які містять вимогу внесення до ЄРДР інформації про події, що не мають жодного стосунку до кримінального права (як-то неправильне нарахування комунальних платежів, неповернення переданих у борг грошей, невиконання інших різного роду цивільно-правових зобов'язань тощо). Своєю чергою автоматичне внесення такого роду «заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення» до ЄРДР призводить до перевантаження слідчих і прокурорів, які змушені шляхом проведення слідчих дій перевіряти інформацію про подію, яка апіорі не має нічого спільного з кримінальним правопорушенням. Крім того, після проведення необхідної кількості слідчих дій та винесення рішення про закриття кримінального провадження у зв'язку з відсутністю події або складу кримінального правопорушення, заявник, як правило, ініціює процедуру оскарження постанови про закриття кримінального провадження до слідчого судді, а ухвали слідчого судді про відмову в задоволенні скарги на постанову про закриття кримінального провадження – до апеляційного суду. Отже, в цьому контексті виникає цілком логічне і, на наш погляд, риторичне запитання:

чи варто в умовах загального перенавантаження правоохоронної та судової систем витратити людські й часові ресурси на вивчення фактів і подій, щодо яких очевидною є необхідність розгляду в іншому (не кримінальному процесуальному) порядку?

По-третє, внесення до ЄРДР інформації про очевидно некримінальні події не лише «відтягує» на себе ресурси, які мали б бути спрямовані на розслідування діянь, що є дійсно суспільно небезпечними, а й створює підґрунтя для корупційних практик. Адже така ситуація надає недобросовісним слідчим і прокурорам змогу вимагати й отримувати неправомірну вигоду за прийняття цілком законного в цій процесуальній ситуації рішення – закриття кримінального провадження за відсутністю події або складу кримінального правопорушення.

По-четверте, «автоматизація» кримінальних процесуальних процедур має застосовуватися там, де питання не потребує інтелектуального осмислення фахівцями в галузі кримінального процесуального права, що дає змогу вивільнити людський ресурс. Водночас системне сприйняття кримінального процесуального закону дає змогу стверджувати, що КПК не відніс внесення інформації до ЄРДР до автоматичних процедур, крім того, закріпив не лише вирішення, а й контроль цього питання за відповідними учасниками кримінального процесу. У цьому контексті нині, по суті, є триступенева процедура. Так, на першому етапі рішення приймається слідчим, керівником органу досудового розслідування, прокурором, надалі в разі невнесення інформації до ЄРДР питання переходить під судовий контроль слідчого судді, рішення якого своєю чергою також не є остаточним, оскільки нині вже може бути оскаржено до апеляційного суду. 17 червня 2020 р. КСУ визнав такими, що не відповідають Конституції України (є неконституційними), положення ч. 3 ст. 307 КПК щодо заборони оскарження ухвали слідчого судді за результатами розгляду скарги на бездіяльність слідчого, прокурора, яка полягає в невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань після отримання заяви, повідомлення про кримінальне правопорушення [7]. З огляду на таку складну й багатоступеневу законодавчу конструкцію вирішення питання про внесення або невнесення інформації до ЄРДР, досить сумнівною виглядає позиція, відповідно до якої задіяні учасники не мають оцінювати зміст заяви чи повідомлення на предмет наявності ознак кримінального правопорушення, оскільки в такому випадку суб'єкти кримінального процесу на всіх названих рівнях, по суті, перетворюються на «процесуальних статистів». Водночас, якщо виходити із того, що у процесі вирішення питання про внесення відомостей до ЄРДР все ж має оцінюватися зміст заяви чи повідомлення на предмет наявності в ньому ознак кримінального правопорушення, то така ресурсозатратна конструкція прийняття рішення та контролю його законності виглядає цілком виправданою і сприймається як злагоджена система гарантій коректної роботи «процесуального фільтра».

Висновки. Вищевикладене дає змогу зробити висновок, що предметом оцінки слідчого судді під час розгляду скарги на бездіяльність слідчого, прокурора, яка полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР, є не тільки дотримання вимог кримінального процесуального закону України щодо порядку ініціювання початку кримінального провадження, а й зміст заяви чи повідомлення про кримінальне правопорушення на предмет наявності в ньому відомостей, що свідчать про ознаки саме такого виду правопорушень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ухвала слідчого судді Дарницького районного суду м. Києва від 02.07.2020 р. у справі № 753/8120/20. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/90224620>.
2. Ухвала слідчого судді Київського районного суду м. Харкова від 25.08.2020 р. у справі № 953/12792/20. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/91165967>.

3. Ухвала слідчого судді Червонозаводського районного суду м. Харкова від 15.02.2019 р., справа № 646/500/19. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/79983891>.

4. Ухвала слідчого судді Київського районного суду м. Харкова від 10.09.2020 р. у справі № 953/9932/20. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/91666351>.

5. Узагальнення про практику розгляду скарг на рішення, дії або бездіяльність органів досудового розслідування чи прокурора під час досудового розслідування : Лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 12.01.2017, № 9-49/0/4-17. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/VRR00212>.

6. Ухвала слідчого судді Київського районного суду м. Харкова від у справі № 953/15977/20. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/92139217>.

7. Рішення Конституційного Суду України від 17.06.2020 р. у справі за конституційною скаргою Плєскача В'ячеслава Юрійовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень частини третьої статті 307, частини третьої статті 309 Кримінального процесуального кодексу України, № 4-п(II)/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/va04p710-20#Text>.